

บทที่ 5

การอภิปรายผล

บทนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญของสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้กล่าวในรายละเอียดตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 8 ประการดังนี้

- 1.1 เพื่อศึกษาระดับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา
- 1.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน
- 1.3 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน
- 1.4 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ที่มีผลต่อสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา
- 1.5 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน
- 1.6 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน
- 1.7 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ที่มีผลต่อปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

1.8 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้ง 5 ด้านของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

2. สมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐาน 6 ประการดังนี้

2.1 สภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน แตกต่างกัน

2.2 สภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

2.3 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกันมีผลต่อสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

2.4 ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน แตกต่างกัน

2.5 ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

2.6 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกันมีผลต่อปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จำนวนประชากรทั้งหมด 347 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของยามานเ็นได้กลุ่มตัวอย่าง 186 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน

(Proportional Stratified Random Sampling)

4. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9406 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check – list) ซึ่งถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้ขอบข่ายงาน 5 ด้าน คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น จำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Form) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามระบุปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5. วิธีการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ขออนุญาตแนะนำตัวจากภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ทุกอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา และขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด

5.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอด้วยตนเองและขอความร่วมมือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน หลังจากส่งแบบสอบถามแล้ว 15 วัน ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามส่งไป 186 ฉบับ ได้รับคืนมา 186 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/Pc (Statistical Package For the Social Science) โดยดำเนินการดังนี้

6.1 นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดเลือกรายเฉพาะฉบับที่มีความสมบูรณ์

6.2 หาค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม
ตอนที่ 1

6.3 คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของแบบถามตอนที่ 2 สภาพและปัญหา
การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนเป็นรายชื่อและราย
องค์ประกอบ

6.4 คำนวณหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อหาความเบี่ยงเบน
มาตรฐานเป็นรายชื่อและรายองค์ประกอบ

6.5 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร โดย
ทดสอบแบบ เอฟ (F – Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – Way
Analysis of Variance)

6.6 ประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 โดยเสนอตามลำดับ
ความถี่และนำไปใช้เป็นส่วนประกอบในการอภิปรายผล

7. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

7.1 รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการปฏิบัติ
งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา
ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน
186 คน จำแนกตามตัวแปรอิสระได้ดังนี้

7.1.1 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีลงมา
จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 และผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี จำนวน
129 คน คิดเป็นร้อยละ 69.40

7.1.2 ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน
59 คน คิดเป็นร้อยละ 31.72 ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 65 คน คิด
เป็นร้อยละ 34.94 และผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อย
ละ 33.34

7.2 สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้
บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

7.2.1 ผลการศึกษาระดับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารมีสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางด้วย ส่วนด้านอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

7.2.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีลงมา และมากกว่า 10 ปีปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน

7.2.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน

7.2.4 ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่มีผลต่อสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

7.2.5 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 10 ปีลงมา และมากกว่า 10 ปี มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน

7.2.6 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน

7.2.7 ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่มีผลต่อปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

7.3 ประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

7.3.1 การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดระบุปัญหาที่มีความถี่มากที่สุด คือ โรงเรียนมีงบประมาณน้อย ไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการประชาสัมพันธ์ได้ครบ ทันสมัยและจัดเป็นประจำอย่างต่อเนื่องได้ สำหรับข้อเสนอแนะได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนต้องจัดหางบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะและต้องจัดประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

7.3.2 การให้บริการชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดระบุปัญหาที่มีความถี่มากที่สุดคือ โรงเรียนไม่มีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่จะให้บริการแก่ชุมชน สำหรับข้อเสนอแนะคือ หน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการให้บริการชุมชน

7.3.3 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดระบุปัญหาที่มีความถี่มากที่สุด คือ บุคลากรไม่เพียงพอทำให้ครูมีภาระงานมากไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน สำหรับข้อเสนอแนะคือ โรงเรียนควรส่งตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนและโรงเรียนปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

7.3.4 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดระบุปัญหาที่มีความถี่มากที่สุด คือ ชุมชนอ่อนแอจึงต้องประกอบอาชีพ ไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียน เนื่องจากภาระงานมาก สำหรับข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมในเวลาที่เหมาะสมและไม่บ่อยเกินไปอีกทั้งส่งเสริมฐานะความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น

7.3.5 การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดระบุปัญหาที่มีความถี่มากที่สุด คือ ชุมชนและหน่วยงานอื่นไม่เข้าใจระบบการทำงานของโรงเรียน จึงทำกิจกรรมร่วมกันไม่ได้ สำหรับข้อเสนอแนะคือ ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีคณะกรรมการร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส จะได้นำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส

1.1 ผลการวิจัยพบว่าระดับสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวาท หาญกลับ (2534 :151) ที่พบว่าการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เช่นเดียวกับ กัมภณท์ จุนโท (2536 : 164) ที่ได้ศึกษาพบว่าการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง บีเบ้าะ หะยีสามะ (2540 : 114) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนที่ถูกลอบวางเพลิง จังหวัดปัตตานี พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ปัญญา พงศ์เพ็ชร (2540 : 58) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ศิลปชัย ผลกล้า (2540 : 61) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในห้าอำเภอชายแดนจังหวัดสงขลา พบว่าผู้บริหารปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง รัตดาวรรณ์ ดีประสิทธิ์ปัญญา (2543 : 56) ได้ศึกษาการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนเซนต์หลุยส์ พบว่าผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ทุ่งคาใน (2543 : 53) ที่ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางทั้งภาพรวมและรายด้าน

ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุหลายประการที่ส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ซึ่งจากแบบสอบถามปลายเปิดจำนวนหนึ่งมีความเห็นตรงกันว่าจำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและไม่สามารถนำเงินงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ของโรงเรียนที่มีอยู่อย่างจำกัดไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เต็มที่ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารปฏิบัติงานน้อยที่สุด โดยเฉพาะการจัดตั้งสมาคมชมรมต่าง ๆ ในโรงเรียน การจัดงานชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างศิษย์เก่ากับโรงเรียน และการสนับสนุนให้ครูและประชาชนได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ปัญญา พงศ์เพ็ชร (2540 : 62) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่ค่อยมีโครงการในการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม ทำให้ขาดความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลที่จะมารวมกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือโรงเรียนได้ ทำให้โรงเรียนกับกลุ่มบุคคลไม่ได้ประสานงานกัน เป็นสาเหตุให้การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ และ วิพล นาคพันธ์ (2538 : 54) กล่าวว่าเสริมว่า กลุ่มชมรม สมาคมต่าง ๆ เป็นองค์กรที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนทุก ๆ ด้าน โรงเรียนควรสนับสนุนกิจกรรมเหล่านี้ การปฏิบัติงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นจึงจะประสบความสำเร็จ แต่เมื่อพิจารณาปัญหาการปฏิบัติงานเหล่านี้ก็มีปัญหามากที่สุด อาจเป็นสาเหตุที่ผู้บริหารไม่ค่อยปฏิบัติงานต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่ง ปัญญา พงศ์เพ็ชร (2540 : 61) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่ค่อยได้วางแผนร่วมกิจกรรมกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ทำให้โรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นขาดการติดต่อพบปะแลกเปลี่ยนประสานสัมพันธ์กัน ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530:2) กล่าวเพิ่มเติมว่าโรงเรียนและหน่วยงานอื่นขาดการวางแผนร่วมกัน รวมทั้งระบบการจัดเก็บข้อมูลยังไม่มีประสิทธิภาพ แต่ละหน่วยงานขาดข้อมูลพื้นฐานที่เชื่อถือได้และตรงกัน มีผลทำให้การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนคลาดเคลื่อนจึงไม่ประสบความสำเร็จตามที่วางเป้าหมายไว้

ส่วนด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ก็เป็นอีกด้านหนึ่งที่ผู้บริหารปฏิบัติงานน้อยมาก โดยเฉพาะการเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียนเป็นประจำและการเชิญผู้ปกครองมาพบปะสังสรรค์กับคณะครูในโอกาสต่าง ๆ ผู้บริหารมีการปฏิบัติน้อยมาก อาจเนื่องมาจากทั้งสองกิจกรรมนี้มีปัญหาในการปฏิบัติ เพราะผู้ปกครองมัก

เรียนมีฐานะยากจนต้องประกอบอาชีพไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียน อีกทั้งชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการศึกษา

และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนผู้บริหารประชุมผู้ปกครองหรือกรรมการศึกษาเพื่อชี้แจงข่าวสารของโรงเรียน และการส่งเสริมให้มีการจัดส่งผลงานของครูและนักเรียนเข้าประกวดหรือแสดงในโอกาสต่าง ๆ น้อยที่สุด อาจเกิดจากผู้ปกครองมีฐานะยากจนอีกทั้งไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการศึกษาอีกทั้งงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรมีน้อยจึงไม่มีเวลาในการสร้างผลงานต่าง ๆ เพื่อส่งเข้าประกวดหรือแสดงในโอกาสต่าง ๆ และ สมศักดิ์ ทุ่งคาน (2543:55) กล่าวว่าผู้บริหารใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ที่คาดว่าจะได้ผลระดับสูงซึ่งเป็นวิธีการและรูปแบบเก่า ๆ ที่เคยประสบความสำเร็จมาก่อน ซึ่งไม่สอดคล้องกับเวลาและยุคสมัยทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ด้านการให้บริการชุมชนผู้บริหารไม่สามารถให้บริการได้เต็มที่นักเนื่องจากงบประมาณมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะการจัดให้มีการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพที่เหมาะสมแก่บุคคลในชุมชน ผู้บริหารมีการปฏิบัติน้อยมาก ส่วนด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยภาพรวมผู้บริหารมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางเช่นกันแต่การจัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ผู้บริหารมีการปฏิบัติน้อยที่สุด อาจเกิดจากการปฏิบัติงานด้านนี้มีปัญหามากที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ต้องการเกี่ยวข้องมากนัก เพราะเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนในการปฏิบัติ ผู้บริหารจึงมีการปฏิบัติน้อยมาก

การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 58) ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 2-4 ชั่วโมง เท่านั้น ทั้งยังได้กำหนดให้งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักในการบริหารเท่านั้นส่งผลให้ผู้บริหารปฏิบัติงานไปตามหน้าที่เท่านั้นไม่ค่อยคิดงานใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จมากขึ้น แต่ในปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับงานด้านนี้มากขึ้น โดยได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 9 ที่กล่าวว่า การจัดระบบโครงสร้างกระบวนการจัดการศึกษาขั้นต้น การกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ และ กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง

คณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา เห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา กำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา เสนอแนวทางการพัฒนา มีส่วนร่วมบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป ของสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ผลการวิจัยพบว่าระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนด้านอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โสภณ เพ็ชรพวง (2533 : 134) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ภัททิณี เพ็งบุปผา (2539 : 54) ได้ศึกษาปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โกมล ศรีตันแก้ว (2541 : 126) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากชุมชนไม่ค่อยเข้าใจภาษาที่ใช้ในการสื่อสารและมีฐานะยากจนไม่มีเวลาให้กับโรงเรียน เพราะต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องตนเองและครอบครัว อีกทั้งจากแบบสอบถามปลายเปิดมีผู้บริหารบางส่วนระบุปัญหาว่าเกิดจากขาดงบประมาณ บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 23) ได้กล่าวว่าปัญหาอาจเกิดจากโรงเรียนได้แก่ เจตคติของบุคลากรในโรงเรียนต่อชุมชนว่าไม่มีความสำคัญหรือบุคลากรในโรงเรียนไม่มีเวลาในการสร้างกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งโรงเรียนมีความขาดแคลนมากจนชุมชนไม่สามารถให้ความร่วมมือตามที่ต้องการได้หรือปัญหาของชุมชนได้แก่การมีเจตคติที่ไม่ดีต่อทางโรงเรียน ไม่เห็นประโยชน์ทางการศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้ หรือความสมบูรณ์ของชุมชนมีน้อยรวมทั้งไม่มีเวลาที่จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน อีกทั้งปัญหาทางระบบราชการ ที่ต้องดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย เป็นขั้นตอน ทางชุมชนจึงมีความรู้ที่กว้างขวาง กลัวความคิดที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียน หรือตาม

ที่ บีเบาะ หะยีสามมาะ (2540 : 115) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจแนวปฏิบัติงานด้านนี้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร คิดว่าเป็นเพียงงานหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้งานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพเท่านั้น ผู้บริหารจึงไม่ทุ่มเทเวลาเพื่อปฏิบัติงานด้านนี้เท่าที่ควรซึ่งตามความเป็นจริงแล้วงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานบุกเบิกเพื่อให้งานด้านอื่น ๆ ประสบความสำเร็จ และกัมภณฑ์ จุนโท (2536 :169) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชนมีลักษณะซับซ้อน เชื่องช้า ไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะประชาชนในพื้นที่มีลักษณะทางสังคมผิดแผกแตกต่างกับจังหวัดอื่นเป็นอันมาก โดยเฉพาะความแตกต่างในการนับถือศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี อีกทั้งประชาชนทั่วไปมีความรู้สึกว่าจะไม่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากโจรผู้ร้ายชุกชุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งขบวนการโจรก่อการร้าย ซึ่งแอบอ้างเอาความแตกต่างกันในศาสนาเป็นเครื่องมือ ประกอบกับสำนักงานเขตการศึกษา 2 (2534 : 54-55) ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมมีลักษณะทางลบมากกว่าทางบวก ซึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน และความหวาดระแวงสงสัยซึ่งกันและกัน โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาบุคคลากรเป็นบุคคลจากต่างถิ่นและส่วนใหญ่ นับถือศาสนาที่ไม่เหมือนกับประชาชนในชุมชน อีกทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่กันดาร เสี่ยงภัย และยุ่งยากในการจัดการศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีปัญหาเป็นอย่างมาก

เมื่อพิจารณาในรายด้านผู้บริหารมีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นมากที่สุด โดยเฉพาะ การจัดตั้งสมาคม ชมรมต่าง ๆ ในโรงเรียน การสนับสนุนให้ครูและประชาชนได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และการจัดงานชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างศิษย์เก่ากับโรงเรียน ผู้บริหารระบุว่ามีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุด อาจเป็นเพราะประชาชนมีฐานะยากจนต้องประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวจึงไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน อีกทั้งเมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานด้านนี้ผู้บริหารก็มีการปฏิบัติน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับระดับปัญหานั้นแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารไม่ได้พยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแต่แก้ไขโดยการไม่ปฏิบัติงานนั้น ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้ปัญหาเพิ่มมากขึ้นจากการไม่ปฏิบัติในงานที่มีความสำคัญอย่างนี้

ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนเป็นอีกด้านหนึ่งที่ผู้บริหารมีปัญหาในการปฏิบัติมาก โดยเฉพาะการเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียนเป็นประจำ และการเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาพบปะสังสรรค์กับคณะครูในโอกาสต่าง ๆ ผู้บริหารมีปัญหาในการปฏิบัติมาก เนื่องจากประชาชนยากจน ดังที่ เสาวนีย์

เสนาสุ (2529 :124) กล่าวว่าประชาชนต้องหาเช่ากินค่า หากหยุดประกอบอาชีพเพื่อไปประชุม หรือเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนแล้วรายได้ที่ทำอยู่ก็จะขาดไปเป็นที่เดือดร้อนแก่ครอบครัว ดังนั้นโอกาสที่ชุมชนจะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนจึงมีน้อย นอกจากนี้ความเชื่อถือ ความศรัทธา ของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนอาจจะมีน้อย เพราะว่าโรงเรียนไม่ได้สร้างผลงานให้เด่นชัด เป็นที่ยอมรับ ของชุมชน ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารเมื่อมีปัญหาหากก็จะไม่พยายามในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ทำให้ปัญหาสะสมมากขึ้น

ส่วนด้านอื่น ๆ ที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากได้แก่การส่งเสริมให้มีการจัดส่งผลงานของ ครูและนักเรียนเข้าประกวดหรือแสดงในโอกาสต่าง ๆ การจัดให้มีการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพที่ เหมาะสมแก่บุคคลในชุมชน และการจัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ท้องถิ่น กิจกรรมที่มีปัญหาหากผู้บริหารมักจะปฏิบัติน้อยซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารไม่ได้แก้ ปัญหาในการปฏิบัติงานแต่เป็นการหนีปัญหา ซึ่ง สวาท หาญกลับ (2534 : 158) กล่าวว่า งานด้าน นี้เป็นงานที่ละเอียดอ่อน ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ต้องอดทนใจเย็นอาศัยเวลาและต้องใช้ทักษะด้าน มนุษย์สัมพันธ์ค่อนข้างสูง การรับแรงหรือการขาดการประสานความคิดให้เข้าใจที่ดีต่อกันเป็นสิ่งที่ผู้ บริหารต้องคำนึงถึง ผู้บริหารจึงควรปฏิบัติงานด้านนี้ให้มากขึ้น ไม่ใช่แก้ปัญหาด้วยการไม่ปฏิบัติ อย่างที่เป็นอยู่

แต่จากการให้ความสำคัญของทางราชการไม่ว่าจะเป็นศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ให้นโยบายกับผู้บริหารทุกหน่วยงานในการปฏิบัติงานและพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ มาตรา 9 ได้ระบุให้มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา และให้ประชาชนใน ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารในทุกด้าน อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยคณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทน ครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ คณะ กรรมการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา เห็นชอบแผนปฏิบัติการประ จำปีของสถานศึกษา กำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาและเสนอแนวทางการมีส่วนร่วม บริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารมีปัญหากการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เท่านั้น

2. **วัตถุประสงค์ข้อที่ 2** เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา สมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่าสภาพการ

ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ที่มีประสพการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ที่มีประสพการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 แต่ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ผู้บริหารที่มีประสพการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกันปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน กัมภณท์ จุนโท (2535 : 174) ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารประถมศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัย เขตการศึกษา 2 พบว่า ผู้บริหารที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในโรงเรียนปัจจุบัน แตกต่างกันปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ศิลปชัย ผลกล้า (2540 : 66) ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในห้าอำเภอชายแดน จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารที่มีประสพการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา พงศ์เพชร (2540 : 66) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหารที่มีประสพการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกันปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิจัยครั้งนี้มีผลไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะการดำรงตำแหน่งบริหารในปัจจุบัน ได้มีการอบรมและพัฒนากันอยู่บ่อย ๆ โดยต้นสังกัด เพื่อเตรียมตัวผู้บริหารเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหาร ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2534 : 48) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนก่อนที่จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้พัฒนาตนเองจนมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการใช้เทคนิคต่าง ๆ สามารถบริหารและปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ และเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2525 : 126) กล่าวว่าเสริมว่าจำนวนปีที่เคยปฏิบัติงานมาไม่ได้เป็นเครื่องประกันว่าคนที่ปฏิบัติงานมานานปีกว่าจะมีประสพการณ์มากกว่าคนที่ปฏิบัติงานน้อยปีกว่าซึ่ง สวาท หาญกลับ (2534 : 165) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ผ่านการอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2528 มาแล้ว อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 58) ได้กำหนดให้

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 2-4 ชั่วโมง เท่ากันแม้ผู้บริหารจะมีประสบการณ์ต่างกัน และ ศิลปชัย ผลกล้า (2540 : 67) กล่าวว่า การดำรงตำแหน่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความละเอียดอ่อนในการปฏิบัติงานกับประชาชน การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงเป็นจุดเน้นในการบริหาร ผู้บริหารต้องได้รับการอบรมหรือรับการชี้แจงแนวปฏิบัติจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานตามนโยบายเดียวกันจึงทำให้การปฏิบัติงานอยู่ในระดับเดียวกัน ซึ่งจากการศึกษาระดับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็พบว่าผู้บริหารปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันก็ปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แสดงว่าผู้บริหารปฏิบัติงานไปตามนโยบายและหน้าที่เท่านั้นจึงไม่มีความแตกต่างกันแม้จะมีประสบการณ์ต่างกัน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า สภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาสที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สวาท หาญกลับ (2534 : 164) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดตรัง พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อรัญ ก้วพานิช (2535 : 134) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา พงศ์เพชร (2540 : 69) และสมศักดิ์ หุ่นคาใจ (2543 : 61) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่า ผู้บริหารปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปชัย ผลกล้า (2540 : 68) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในห้าอำเภอชายแดนจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะชุมชนได้เข้ามากำหนดนโยบายการพัฒนาโรงเรียนในธรรมนูญโรงเรียนและชุมชนยังเข้าไปเป็นกรรมการสถานศึกษาในทุกโรงเรียน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย “คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543” จึงทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารในโรงเรียนทุกขนาดจะมีชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ด้วยเสมอและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 58) ได้กำหนดว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติภารกิจด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เน้นปีละ 2 – 4 ชั่วโมงเท่ากัน อีกทั้ง จรูญ บุรีภักดี (2537 : 142) กล่าวว่าครูอาจารย์ในโรงเรียนทุกขนาดมีระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเดียวกัน ได้รับสวัสดิการดูแลเอาใจใส่จากผู้บริหารที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันรวมทั้งมีการปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กฎหมายนโยบายและแนวปฏิบัติเดียวกันมีการรับรู้วิทยาการใหม่ๆ ที่ใกล้เคียง และ สัจจพร เภทฐะ (2540 : 119) กล่าวเพิ่มเติมว่าโรงเรียนได้ศึกษาความต้องการของชุมชนและนำผลความต้องการของชุมชนมาใช้ในการจัดทำโครงการ กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ โดยเชิญคณะกรรมการร่วมวางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กระตุ่นบุคลากรของโรงเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการร่วมมือ จึงน่าจะเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติต่างกัน ที่มีผลต่อสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส สมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่าประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติต่างกัน มีผลต่อสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีผลต่อสภาพการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส นราธิวาส ไม่แตกต่างกัน นั่นคือผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีลงมา ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีลงมา ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีลงมา ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปี ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปี ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางและ
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปี ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มี
การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
ข้อที่ 3

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้
ฝึกรอบผู้บริหาร โรงเรียนก่อนที่จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งโดยไม่ได้คำนึงถึงขนาด
โรงเรียนที่ปฏิบัติงานและประสบการณ์การดำรงตำแหน่งและผู้บริหาร โรงเรียนทุกขนาดและทุกระดับ
ประสบการณ์มีการศึกษาใกล้เคียงกัน ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเดียวกัน ได้รับ
สวัสดิการการดูแลเอาใจใส่จากผู้บริหารที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน รวมทั้งมีการปฏิบัติงานภายใต้
กฎหมายนโยบายและแนวปฏิบัติเดียวกัน จึงทำให้ปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์การดำรง
ตำแหน่งต่างกัน กับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์
มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กแต่โรงเรียนขนาดใหญ่ก็มีการะงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะการ
มอบสิ่งของต่าง ๆ ให้กับโรงเรียนเป็นการมอบให้ตามภาระงานจึงทำให้ไม่มีความเหลื่อมล้ำกัน และ
หลังจากมีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติมีการจัดอบรม สัมมนา ผู้บริหารอยู่เป็นประจำ และชุมชนได้เข้ามามี
บทบาทในการบริหารงานของโรงเรียนเป็นอย่างมาก อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งชาติ (2534 :58) ได้กำหนดให้ผู้บริหารปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนสัปดาห์ละ 2-4 ชั่วโมง เท่ากัน จากปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาเป็นสาเหตุให้ปฏิสัมพันธ์ร่วม
ระหว่างประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่มีผลต่อการ
ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด
นครราชสีมา

5. **วัตถุประสงค์ข้อที่ 5.** เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการดำรง
ตำแหน่งต่างกัน สมมติฐานข้อที่ 4 กล่าวว่าปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการดำรง
ตำแหน่งต่างกัน แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน
ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร
อ่อนประเสริฐ (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกันมีปัญหาการบริหารงานด้าน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน โสภณ เพ็ชรพวง (2533 : 141) ศึกษา
ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีระยะเวลา
ปฏิบัติงานในโรงเรียนปัจจุบันต่างกัน พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปชัย ผลกล้า (2540 : 66) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันและยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมมาตร
แก้วลาย (2528 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดตรัง พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน
มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ มีสาเหตุมาจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา
ได้มีการอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่เป็นประจำเพื่อเตรียมตัวผู้บริหารเข้าสู่มาตรฐานการ
ศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้กล่าวแล้วใน วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ
ศิลปชัย ผลกล้า (2540 : 67) กล่าวว่าประสบการณ์การดำรงตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียน
ไม่ใช่ตัวชี้วัดความสามารถในการบริหารงานเนื่องจากก่อนเข้าสู่ตำแหน่งมีการอบรมและให้ความรู้
ด้านการบริหารจนทำให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำรง
ตำแหน่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีความละเอียดอ่อนในการปฏิบัติงานกับประชาชน
ผู้บริหารจึงต้องได้รับการชี้แจงแนวปฏิบัติจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงทำให้
มีแนวทางในการปฏิบัติคล้ายคลึงกัน และสมมาตร แก้วลาย (2528 : 97) กล่าวว่า การรับรู้ระเบียบ
แบบแผนที่เป็นแนวปฏิบัติอย่างเดียวกัน ทำให้มีความคิดโดยรวมคล้ายคลึงกัน อีกประการหนึ่งที่ผู้
บริหารมีประสบการณ์ต่างกันแต่มีปัญหาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันนั้นอาจเนื่องมาจากปัจจุบัน ได้
มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการเลื่อนตำแหน่งและการขอปรับปรุงตำแหน่งให้สูงขึ้น ซึ่ง
เป็นโอกาสที่ผู้บริหารจะได้เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นจึงต้องมีการกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานเหมือน
ๆ กันทำให้ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่
แตกต่างกันแม้จะมีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกัน

6. วัตถุประสงค์ข้อที่ 6. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน สมมติฐานข้อที่ 5 กล่าวว่าปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน นั่นคือผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ศิริขงชัย นิลวงศ์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการปฏิบัติงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา พงศ์เพชร (2540 : 70) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน นวลจันทร์ รัตนโยธิน (2541 : 128) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานบริการชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาไม่แตกต่างกัน โกมล ศิริตันแก้ว (2541 : 131) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปชัย ผลกล้า (2540 : 68) ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในห้าอำเภอชายแดนจังหวัดสงขลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่าผู้บริหารปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะผู้บริหารไม่ว่าจะปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใดต้องมีคุณวุฒิการศึกษาอย่างต่ำระดับปริญญาตรี อีกทั้งชุมชนได้เข้ามากำหนดนโยบายการบริหารร่วมกับโรงเรียนเนื่องจากตามระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนในทุกด้าน ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อที่ 3 อีกทั้งนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติที่ต้องการให้โรงเรียนร่วมกับชุมชนในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานดังที่ ปัญญา พงศ์เพชร (2540 : 70) กล่าวว่าโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันมีความพร้อมภายใน ในการจัดบุคลากร งบประมาณและการคมนาคม

ที่สะดวกขึ้น ทำให้ผู้บริหารมีความตระหนักในการปฏิบัติภารกิจของโรงเรียนอย่างจริงจัง และสวาท
หาญกลับ (2536 : 164) กล่าวเพิ่มเติมว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ผ่าน
การอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษายู่เป็นระยะ ๆ
และสมศักดิ์ ทุ่งคาโน (2543 : 62) กล่าวว่าชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย
เป้าหมาย และแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารทุกระดับจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับชุมชนและแนวทางการปฏิรูปของ
ต้นสังกัดและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 58) กำหนดให้ผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติภารกิจด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดย
เฉลี่ยสัปดาห์ละ 2-4 ชั่วโมง เท่ากัน ซึ่งทำให้ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันปฏิบัติ
งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน

7. **วัตถุประสงค์ข้อที่ 7.** เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่าง
กันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ที่มีผลต่อปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรง
เรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส

สมมติฐานข้อที่ 6 กล่าวว่าปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกันกับ
ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีผลต่อปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกันกับ
ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีผลต่อปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ไม่แตกต่างกัน นั่นคือ ผู้บริหารที่มี
ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีลงมา ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารที่มี
ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีลงมา ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีลงมา ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปี ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปี ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางและ
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปี ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มี
ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ
สมมติฐานข้อที่ 6

ผลการวิจัยเป็นเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารไม่ว่าจะปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่และมี ประสบการณ์ระดับใดก็มีความรู้ความเข้าใจอย่างต่ำระดับปริญญาตรี และสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนก่อนที่จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ทำให้ ผู้บริหารโรงเรียนได้พัฒนาตนเองจนมีความรู้ ความสามารถมีทักษะในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการ บริหารงานได้ด้วยคามมั่นใจ และได้รับการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเดียวกัน ได้รับสวัสดิ การการดูแลเอาใจใส่จากผู้บริหารเหมือนกันรวมทั้งมีการปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายนโยบายและแนว ปฏิบัติเดียวกัน อีกทั้งผู้บริหารได้ผ่านการอบรม สัมมนาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรง เรียนอยู่เป็นประจำ ส่วนความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ ก็ไม่ได้แตกต่างกันเพราะมีการ มอบให้ตามภาระงานเท่านั้น และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 :58) ได้กำหนดให้ผู้บริหารปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสัปดาห์ ละ 2-4 ชั่วโมงเท่ากัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์การดำรง ตำแหน่งต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่มีผลต่อปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

8. วัตถุประสงค์ข้อที่ 8 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

8.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ผู้บริหารระบุว่าโรงเรียนมีงบประมาณน้อยไม่ สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการประชาสัมพันธ์ได้เพียงพอ ประชาชนฐานะยากจนต้องประกอบ อาชีพเลี้ยงครอบครัวจึงไม่มีเวลาให้กับโรงเรียนอีกทั้งการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารประชาชนไม่ ค่อยเข้าใจ ส่วนบุคลากรก็มีน้อยทำให้มีภาระงานมาก ในบางครั้งก็เกิดความแตกแยกภายในทำให้ การทำงานดำเนิน ไปยากมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ ให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดหางบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอ และควรใช้ภาษาไทยคู่กับภาษาวิโดยให้บุคลากรที่สามารถพูดภาษาวิได้เป็นผู้ประสานงาน การ สร้างสื่อต่าง ๆ ควรออกแบบให้น่าสนใจ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีแผนการดำเนินงานและการรายงาน ผลการดำเนินงานต้องรายงานตามข้อมูลที่เป็นจริง

8.2 ด้านการให้บริการชุมชน ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากโรงเรียนไม่มีสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ที่จะให้บริการชุมชน อีกทั้งเมื่อให้บริการแล้วเกิดการชำรุดเสียหายโดยที่ชุมชนไม่รับ ผิดชอบ และบุคลากรไม่เพียงพอทำให้ภาระงานล้นมือประกอบกับระบบราชการมีระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากมายทำให้การให้บริการชุมชนมีระบบระเบียบมากเกินไป

ส่วนข้อเสนอแนะหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องร่วมกัน สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ บุคลากรที่มีอยู่น้อย พัฒนาหรือเพิ่มให้เพียงพอกับ ภาระงาน การให้บริการควรมีผู้แทนชุมชนเข้ามาร่วมด้วย อีกทั้งต้องประชาสัมพันธ์ระบบ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้ชุมชนเข้าใจอย่างชัดเจน

8.3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากบุคลากรไม่เพียงพอทำ ให้ครูมีภาระงานมากไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน อีกทั้งเวลาว่างไม่ตรงกันทำให้มีความ ยุ่งยากในการเข้าร่วมกิจกรรมและบุคลากรส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ห่างไกลจากชุมชนทำให้การประสาน งานยุ่งยากขึ้น ประกอบกับบุคลากรไม่ค่อยเข้าใจประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น และภาษาในการสื่อ สาร

ข้อเสนอแนะโรงเรียนควรส่งตัวแทนเข้าร่วมในบางกิจกรรมที่ไม่มีเวลาว่าง ส่วน ชุมชนควรแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ ให้โรงเรียนทราบล่วงหน้า และบุคลากรควรมีการสังสรรค์กับ ชุมชนปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชนและออกเยี่ยมเยียนบ้านผู้ปกครองนักเรียนใน โอกาสอันควรและควรให้สิทธิบุคคลที่มีภูมิถ้านาใกล้โรงเรียนได้รับการบรรจุให้มากขึ้น

8.4 ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจาก ประชาชนในชุมชนฐานะยากจนต้องประกอบอาชีพไม่มีเวลาให้กับโรงเรียน ผู้นำชุมชนและผู้ ปกครองนักเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษามากอบหน้าทีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับคณะครู อีกทั้งชุมชนไม่เข้าใจกิจกรรมของโรงเรียนทำให้การประสานงานไม่ค่อยประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมในเวลาที่เหมาะสมและไม่บ่อยเกินไป เชิญผู้นำ ชุมชนและผู้นำทางศาสนาในพื้นที่และต่างพื้นที่มาชี้แจงทำความเข้าใจ ให้ความรู้แก่ชุมชน ส่วน บุคลากรควรออกเยี่ยมเยียนชุมชนในบางโอกาส

8.5 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น มีปัญหาการไม่เข้าใจ ระบบการทำงานของโรงเรียนจึงทำงานร่วมกันยาก และการสื่อสารไม่ค่อยเข้าใจ ข้อมูลไม่พร้อมใน การให้บริการระหว่างหน่วยงาน อีกทั้งการจัดตั้งสมาคมต่าง ๆ ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีคณะกรรมการร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่น บุคลากรต้องออกไปปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและชี้แจงให้ชุมชนเข้าใจระบบการ ทำงานต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนเพื่อให้เห็นความสำคัญของการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารมีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีปัญหา ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้อยู่ในระดับมากหรือมากที่สุด และแก้ปัญหาให้อยู่ในระดับน้อย น้อยที่สุด หรือไม่มีปัญหาเลย จึงขอเสนอแนะเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยการจัดส่งผลงานครูและนักเรียนเข้าประกวดหรือแสดงในโอกาสต่าง ๆ และควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ของนักเรียน โดยอาจจะจัดในโรงเรียนหรือตามสถานที่ต่าง ๆ ก็ได้ อีกทั้งควรจัดให้โรงเรียนเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั้งของโรงเรียนและราชการอื่น ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไปด้วยโดยปริยาย การประชาสัมพันธ์โรงเรียนอาจมีอุปสรรคอยู่บ้าง แต่ต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

1.2 ด้านบริการแก่ชุมชน การจัดให้มีการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพที่เหมาะสมแก่บุคคลในชุมชนผู้บริหารมีการปฏิบัติน้อยมาก อาจเนื่องมาจากมีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุด ผู้บริหารจึงไม่ค่อยปฏิบัติในงานด้านนี้ ผู้บริหารในระดับสูงควรเอาใจใส่ดูแลให้มากขึ้น ส่วนการช่วยเหลือริเริ่มจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นก็มีการจัดอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยและมีปัญหาในการจัดกิจกรรมมากเพราะกิจกรรมของชุมชนจะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธจึงมีความลำบากใจในการร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้บริหารต้องหาทางแก้ไขปัญหามาโดยการให้บุคลากรที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ แต่จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้บริการชุมชนไม่ต่อเนื่องอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชุมชนไม่ค่อยพอใจ ผู้บริหารควรชี้แจงถึงเหตุผลที่ไม่สามารถให้บริการอย่างต่อเนื่องได้ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจที่ดีต่อโรงเรียน

1.3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจกับ

กิจกรรมของชุมชนให้มาก โดยการออกพบปะเยี่ยมเยียนชุมชนในเวลาว่างจากงานสอน โดยเฉพาะผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน เพื่อลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และควรจัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันยังมีการปฏิบัติกันน้อยมาก อีกทั้งมีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุด แต่ผู้บริหารควรปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อให้ชุมชนไว้วางใจและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

1.4 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนให้มากขึ้น โดยกำหนดเวลาจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลาว่างของชุมชน และควรเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน หรือเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาพบปะสังสรรค์กับคณะครูในโอกาสต่าง ๆ ให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มากขึ้น

1.5 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารต้องประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่นให้มากขึ้น เพื่อจะได้ร่วมกันพัฒนาโรงเรียนและชุมชนร่วมกัน โดยการจัดตั้งสมาคมชมรมต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือจัดงานชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างศิษย์เก่ากับโรงเรียนให้มากขึ้น และต้องสนับสนุนให้ครูและประชาชนได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้ชุมชนเข้าใจถึงบทบาทของตนเองและบุคลากรในโรงเรียน อีกทั้งชุมชนจะได้เห็นความสำคัญของการศึกษาและก่อให้เกิดการประสานงานที่ดีขึ้น

จากผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน และปฏิบัติในโรงเรียนขนาดต่างกัน ปรากฏว่าผู้บริหารปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกันก็ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติงานไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นการปฏิบัติงานไปตามหน้าที่เท่านั้น ผู้บริหารในระดับสูงต้องให้ความสำคัญกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจึงจะทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานด้านนี้ตามไปด้วย การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต้องดำเนินการพร้อม ๆ กันไปในทุกด้าน ไม่สามารถเริ่มดำเนินการเพียงด้านหนึ่งด้านใดได้เพราะทุกส่วนมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน อีกทั้งเกี่ยวข้องกับงานอื่น ๆ อีกด้วย เพราะฉะนั้นการดำเนินงานต่าง ๆ ต้องทำไปพร้อม ๆ กันทุกงานจึงจะประสบความสำเร็จได้

2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นจึงมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 ควรศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการศึกษาความคิดเห็นของชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่พิมพ์ด้วยภาษาไทยควบคู่กับภาษายาวี พร้อมทั้งการสัมภาษณ์ด้วยในบางส่วนของกลุ่มประชากร เพื่อให้การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

2.2 ควรศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะเพื่อจะได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานด้านนั้น ๆ อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เฉพาะโรงเรียนที่มีประชาชนในชุมชน นับถือศาสนาอิสลาม หรือพูดภาษายาวี ทุกครอบครัว เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพและปัญหาที่แท้จริงของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ว่าเกิดจากปัญหาด้าน ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่แตกต่างกันหรือไม่